

עזמק הפשט עיונים ברש"י

על פי 'לקוטי שיחות' כרך יא

פ' פקודי

הערות והארות יתקבלו בברכה בטל'

08-6882799 / 050-4125205

או במייל: rizs@neto.bezeqint.net

ניתן גם להזמין לפרשיות נוספות

כל הזכויות שמורות

תוכן העיונים

(א) בתחילת הפרשה מפרש רש"י: "המשכן משכן - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין" / למה לא פירש רש"י שהכוונה היא למשכן שילה שנחרב גם הוא בעוונות? / רש"י דייק "שני פעמים" - שצריך להיות שנים הדומים זה לזה

(ב) בתחילת הפרשה מפרש רש"י שיש כאן רמז "למקדש שנתמשכן בשני חורבנין, על עוונותיהן של ישראל" - ותמוה לכאורה, מה ענין 'עוונות' לכאן?! / המקדש רק "נתמשכן", אבל סופו לחזור / הקב"ה כל כך רוצה בענין המקדש, שלכן האריך אפו זמן רב ולא לקח את המקדש מישראל (על אף "עוונותיהן של ישראל")

(ג) על הפסוק "ויברך אותם משה" (לט, מג) - מפרש רש"י שאמר להם "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם" / ברכת משה לא היתה רק לחכמי הלב שעשו במלאכה בפועל, אלא גם לכלל ישראל שהביאו את נדבותיהם / מסתבר שמשה אמר להם "יישר כח" כמה חדשים קודם לכן, והחידוש עתה הוא בזה שבירכם בהשראת השכינה

**"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד
על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן
הכהן" (לח, כא)**

**המשכן משכן - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני
חורבנים על עוונותיהן של ישראל:**

יש לדקדק:

**אמנם מלשון "המשכן משכן" מוכח שמדובר על ענין של חורבן, "שנתמשכן" -
ובאופן כפול: "המשכן משכן" - אבל מנין לרש"י שהרמז הוא דוקא לחורבן שני בתי
המקדש?**

**לכאורה, עדיף היה לפרש שקאי על חורבן הקודם בזמן - חורבן משכן שילה¹;
והכפל ד"משכן" נפרש על (א) חורבן משכן שילה ו(ב) חורבן בית ראשון.**

[והרי בית שני הרי היה חסר בכמה ענינים, וכפי שכבר הזכיר רש"י בפ' תצוה² שלא היו בו
אורים ותומים, ובפירושו לפ' נח³ כתב רש"י - "אף על פי .. שבנה כורש .. בית שני לא שרתה בו
שכינה, והיכן שרתה במקדש ראשון כו", היינו, שלגבי השראת השכינה שהיתה בבית הראשון
נחשב בית שני כאילו "לא שרתה בו שכינה", ואם כן יש סברא לחלק בינו לבין המשכן בשילה
והבית הראשון ששרתה בהם שכינה].

**מנין איפוא למד רש"י שחורבנו של משכן שילה אינו רמוז בכתוב כאן, אלא דוקא
חורבן בית המקדש (השני)?**

1. וכפי שכבר הזכיר רש"י בפירושו לפ' ויגש (מה, יד) שבכית בנימין על צווארי יוסף היתה "על משכן שילה
שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב".

2. כח, ל.

3. ט, כז.

[בשפתי חכמים כתב: "מדשני הקרא בלשונו וכתב 'המשכן משכן' - ולא כתיב תרוייהו בה"א או בלא ה"א - ודאי ה"א קאי על המשכן המיוחד, דהיינו בית עולמים שהוא בית המקדש; אם כן קשה - למה מכנה אותו הכתוב בלשון 'משכן'? אלא רמז וכו'"]

כלומר: ראייתו של רש"י שמדובר כאן על בית המקדש דוקא היא מהלשון המיוחדת "המשכן" - בה"א הידיעה, שזה מתאים דוקא ל"המשכן המיוחד", בית המקדש שבירושלים.

אבל לכאורה, עיקר דבריו אינו מחוור: וכי היכן מצינו, בדרך "פשוטו של מקרא", ש"המשכן" בה"א הידיעה מרמז לבית המקדש דוקא?!

שנה עליו הכתוב

ויש לומר בזה, ובהקדים קושיית המפרשים⁴:

רש"י מבאר שהלימוד הוא מזה שנאמר "המשכן משכן - שני פעמים", שמזה לומדים על "שני חורבנין"; ולכאורה, הרי פעם אחת "המשכן" נדרשת לגופה, ואם כן יש לנו מיותר רק "משכן" אחד שבא כרמז על החורבן⁵!

ונראה לפרש בפשטות, שאין כוונת רש"י שהרמז לשני החורבנות הוא משני יתורים; אלא, שזה שכתוב פעמים - היינו, שהכתוב כתבו עוד פעם, אף שלכאורה מיותר הוא - הוא כדי שעל ידי זה יהיו כתובים "שני פעמים" בזה אחר זה, לרמז על שני החורבנות.

ומעתה יש לומר, שכיון והרמז הוא בזה שנאמר "המשכן משכן", היינו שתי תיבות הדומות זה לזה - הרי זה גופא מלמדנו על הדברים המרומזים על ידן, שגם הם שווים זה לזה.

4. שפתי חכמים. משכיל לדוד. באר בשדה.

5. ומה שתירץ המשכיל לדוד שכיון וכתוב "המשכן" בה"א הידיעה הרי זה מוסיף עוד אחד, כך שיש שלוש "משכן" ולכן אחד נדרש לגופו והשנים האחרים רומזים לשני חורבנות - לכאורה אינו מתיישב בלשון רש"י שכתב במפורש "המשכן משכן. שני פעמים", היינו שיש כאן "שני פעמים" בלבד.

וזהו הטעם שלמד רש"י להשמיט מכאן את משכן שילה ולהביא דוקא את בית המקדש הראשון והשני - כי משכן שילה ובית המקדש אינם שווים, בעוד הבית הראשון והבית השני שווים הם זה לזה בנקודתם העיקרית.

'אוהל' לעזמת 'בית'

ביאור הענין:

עיקר ענין בית המקדש הוא כמו שכתוב⁶ "בית אלקים" וזה שער השמים" (בית המקדש שלמעלה), ואומר: "מכון לשבתך פעלת ה'".⁷ ולכן נאמר בו "לבנות את בית ה' בירושלים"⁸, ונקרא "בית עולמים"⁹ - וכל זה הוא בשווה בשני בתי המקדש.

שונים הם המשכן ומשכן שילה שלא היו מכוונים כנגד בית המקדש שלמעלה ונקראים "אוהל"¹⁰, אוהל מועד - דירת עראי להשכינה; והרי אינה דומה כלל דירת עראי לדירת קבע.

הווי אומר: הפרטים שבהם בית אחד מבית שני אינם משנים את הנקודה העיקרית שבהם - דירת קבע להדר בתוכם; מה שאין כן "אוהל", גם אם יהיו בו כמה וכמה פרטים שבהם הוא שוה לבית, הרי שונה הוא בנקודתו העיקרית.

ולפי זה מובן, שאף שאין בתי המקדשות דומים זה לזה בכמה פרטים, בכל זאת, מכיון שנקודתם העיקרית אחת היא - "בית" לשכינתו יתברך - הרי שדוקא הם מתאימים להדיוק "המשכן משכן שני פעמים", שאותו הענין נאמר פעמיים; וזהו גם דיוק לשון רש"י "מקדש שנתמשכן בשני חורבנין" - לשון יחיד - כי הוא המקדש

6. ויצא כח, יז ובפרש"י.

7. בשלח טו, יז ובפרש"י.

8. דהי"ב ג, א.

9. פרש"י תרומה כה, ט.

10. ראה ש"ב ז, ו ובפרש"י.

הראשון והוא המקדש השני ששווים הם (דבר שאין שייך לאומרו על משכן שילה ובית המקדש).

אמנם, הן אמת שלשון הכתוב מוכח שמדבר בבתי המקדשות ולא בשילה - אך הא גופא קשיא: מדוע באמת לא רמז הכתוב גם לחורבן שילה?

ויש לומר, שליישב זה מוסיף רש"י "מקדש שנתמשכן בשני חורבנין) על עונותיהן של ישראל":

כאן מרמזת התורה דוקא למקדש ש"נתמשכן" מבני ישראל, והיינו בעד עונותיהן של כלל ישראל; מה שאין כן משכן שילה נחרב בחטאם של חפני ופנחס בני עלי, כמסופר בספר שמואל¹¹, ולכן אינו שייך לכאן.

ויהי רצון שיכפר ה' על "עונותיהן של ישראל" ויחזירנו בתשובה שלימה לפניו, ונזכה להשראת השכינה בבית המקדש השלישי שיבנה בב"א.

(חלק יא - פקודי ב)

11. ש"א ב-ג. רש"י זכחים קיב, בד"ה באו.

**"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד
על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן
הכהן" (לח, כא)**

**המשכן משכן - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני
חורבנים על עוונותיהן של ישראל:**

דברי רש"י מעוררים תמיהה כללית: מה ענין "עוונותיהן של ישראל" לפרשה זו?

ליתר ביאור:

זה שבראש פרשתנו יש רמז לשני בתי המקדשות העתידיים להיבנות בירושלים - אפשר לבאר בפשטות, שהיות ופרשה זו היא כעין סך-הכל מבנין המשכן וכליו¹², לכן כאן המקום לרמז לעוד בתי מקדשות שיהיו בעתיד;

אולם למה בא הרמז בכתוב בענין המורה על חורבנם, שהמקדש "נתמשכן בשני חורבנים" - ולא ברמז אחר המורה על המקדש בבנינו וקיומו?

יתירה מזו: גם אם נמצא טעם לזה שדייק הכתוב לרמוז להבתי מקדשות דוקא בשייכות לחורבנם - עדיין יש להבין: למה מאריך רש"י ומוסיף שהיה זה "על עוונותיהן של ישראל"? מה נוגע לכאן סיבת החורבן?

12. וכדברי רש"י בתחילת הסדרה: "בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן לכסף ולזהב ולנחשת ונמנו כל כליו לכל עבודתו".

אין ענין יוצא מידי פשוטו

בגור אריה כאן מבאר, ש"פקודי המשכן" - זה שמנו את המשכן וכליו - הביא לכך שיהיה בו "עין הרע" (כי "כל דבר שבמנין - עין הרע שולט בו"); וזהו הקשר להחורבן של בתי המקדשות, שגם בהם היה מנין, וממילא נחרבו מסיבה זו של "עין הרע".

[וזה לשונו: "ואם תאמר, מה ענינו לכאן לכתוב זה כאן, ולמה לא כתב זה בכל הפרשה שקדמה? אמנם דבר זה הוא מופלא בחכמה, וזה ידוע ממה שנשתברו הלוחות מפני שניתנו בפומבי ושלט בהם עין הרע; ומפני שכאן כתיב 'אלה פקודי המשכן', שנמנו כל כלי המשכן ומפני כך שלט בהם עין הרע, שכל דבר שבמנין עין הרע שולט בו, ומפני שהיה מנין לכל דבר שבמשכן שלט עין הרע בזה. וכן בית המקדש, כל דבר שהיה במקדש היה בו מנין כאשר נכתב בפירוש, וכל מקום שיש מנין עין הרע שולט בו".]

ובמשכיל לדוד הביא את דברי המדרש, אשר זה שהוצרך משה לעשות חשבון - "אלה פקודי המשכן" - הוא משום שהיו כאלה שהטילו דופי בנאמנותו של משה, ולכן הוצרך משה לעשות חשבון כדי להוציא עצמו מן החשד. ונמצא, שענין "אלה פקודי המשכן" מדגיש את זה שהיו מישראל שלא כיבדו את משה כראוי, "ולכך רמז להם כאן אצל 'אלה פקודי', לומר שבשביל עון כזה יתמשכן המשכן בשני חורבנין - במקדש ראשון, דכתיב 'ויהיו מלעייבים במלאכי האלקים וכו' ומתעתעים בנביאי' .. וכן מקדש שני אמור רבנן דבעוון זה חרב" - בגלל שבזו החכמים והנביאים.

אמנם, קשה להעמיס ביאורים אלו בדברי רש"י, אשר בא לבאר "פשוטו של מקרא" - והרי בדרך הפשט אין כאן שום רמז לא ל"עין הרע" הבאה על ידי מנין, ולא לזה שהחורבן בא בגלל שלא כיבדו החכמים כדבעי.

"משכון" - סופו לחזור!

ונראה לבאר, שה"רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין" ענינו הוא (לא לגריעותא, להזכיר את החסרון שהביא להחורבן, אלא אדרבה -) למעליותא, להדגיש את התוקף והנצחיות שבענין המקדש, כדלקמן.

ביאור הענין:

רש"י מדייק שהמקדש "נתמשכן בשני חורבנין", וכוונתו בזה שהחורבן דבית המקדש הוא באופן הדומה ללקיחת משכון - שהוא דבר הניטל מהלווה באופן עראי וזמני, עד שיפרע החוב שאז חוזר המשכון לבעליו.

ובזה מדויק גם לשון רש"י "רמז למקדש שנתמשכן", לשון יחיד - ולא אמר "רמז למקדשות שנתמשכנו", בלשון רבים;

כי אף שאין שני המקדשות דומים זה לזה בכמה פרטים, בכל זאת, מכיון שנקודתם העיקרית אחת היא - "בית" לשכינתו יתברך - הרי בית המקדש השני נחשב (לא ענין חדש, אלא) החזרת המשכון של הראשון.

[ובזה תתורץ הקושיא - מנין למד רש"י שהרמז הוא דוקא לחורבן שני **בתי המקדש**?

לכאורה, עדיף הוה ליה לפרש שקאי על חורבן הקודם בזמן - חורבן משכן שילה; והכפל ד"המשכן משכן" נפרש על (א) חורבן **משכן שילה** ו(ב) חורבן בית ראשון!

אמנם לפי דרכנו אתי שפיר, שכיון ויש הבדל מהותי בין המשכן לבית המקדש, שהמשכן היה בבחינת "אהל", דירת עראי, ודוקא בית המקדש שבירושלים היה "בית", דירת קבע - לכן **אי אפשר** לומר על המשכן בשילה שהוא "נתמשכן", מכיון שאינם דומים בנקודתם העיקרית, וממילא בית המקדש אינו המשך של המשכן בשילה אלא ענין חדש, ולא מתאים כאן המשל מ"משכון" החוזר לבעליו^[13].

ומעתה יובן הטעם למה רמז הכתוב לשני המקדשות כפי שהם "משכון", שהוא ענין החורבן: "משכון" מדגיש ומחדש שהדבר נמצא בשלימותו תמיד, אף שעבר מרשות לרשות; והיינו, שחורבן בית המקדש לא היה באופן שהקב"ה ביטל המציאות ח"ו, כי אם רק שלקח את המקדש בתור "משכון", ואחר כך החזירו לבני ישראל (בבית המקדש השני) - ושוב לקחו בתור "משכון" ועתיד הוא להחזירו במהרה בימינו.

שובו אלי - ואשיבה לכם

וזהו גם שרש"י מוסיף ומבאר סיבת החורבן: "על עוונותיהן של ישראל" - כי בזה מבאר ומדגיש שאין זה אלא משכון:

אילו יצויר שהחורבן הוא מצד המקדש עצמו - שהגיע סוף זמן קיומו שהוקבע לו בתחילה, וכיוצא בזה - הרי זה ביטול מציאותו;

אבל מכיון שהסיבה היחידה לחורבן היא "עוונותיהן של ישראל", הרי מובן שבית המקדש מצד עצמו לא נפגע קיומו כלל, ואין זאת אלא שבגלל הנהגת בני ישראל ניטל ביהמ"ק מהם לזמן מסויים, כמו משכון "שממשכנן את הלוח כשמגיע הזמן ואינו פורע"¹⁴ עד שתשיג ידו לשלם ואז יקבל המשכון בחזרה.

ויש להוסיף ולבאר את הדגשת רש"י שחורבן בית המקדש היה "על עוונותיהן של ישראל", שבזה בא להראות תוקף קיומו של המקדש מצד הקב"ה, היינו גודל חפצו ורצונו יתברך שיתקיים המקדש בתוך בני ישראל;

דהנה, "עוונותיהן של ישראל" כבר היו שנים רבות לפני החורבן (כמפורש בנביאים ובדברי חז"ל), שנכשלו בכמה עבירות וכו' (הן בבית הראשון והן בבית השני) - ובכל זאת, חיכה הקב"ה זמן רב ולא נחרב בית המקדש עד שעברו שנים רבות. והיינו, שהאריך הקב"ה קיום בית המקדש שנים רבות בכדי שיחזרו בני ישראל בתשובה, וישאר בית המקדש בבניינו.

וענין זה מתאים למה שנתבאר, שכוונת הכתוב כאן לרמז על בתי המקדש העתידיים להיות בבני ישראל. ולכן מרמז כל הפרטים המבטאים את עוצם קיומם - שגם בעת חורבנם אינם אלא בבחינת "משכון", וגם זאת לא מצד המקדש גופא אלא רק מצד "עוונותיהן של ישראל", ובזה גופא המתין הקב"ה ולא רצה להחריב את המקדש במשך זמן רב וכו'.

14. פרש"י משפטים כב, כה.

[ולהוסיף:]

ב'דיבור' הבא מפרש רש"י: "משכן העדות - עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם".

ויש לומר, שזה בא **בהמשך** למה שכתב רש"י בסיום דיבור זה, שהחורבן בא "על עוונותיהן של ישראל" -

כי, מכיון שרואים ששני המקדשות נחרבו "על עוונותיהן של ישראל", הרי כל שכן שלא יתן להם משכן **בשעת החטא גופא** (כי אף שלא נחרבו המקדשות מיד כשחטאו אלא האריך אפו (כנ"ל), מכל מקום מובן שלא יתן להם **לכתחילה** משכן, אם הם עדיין במצב של חטא); וזהו שמציאות המשכן מהווה ראיה מוכחת שנקיים הם מחטא, כי "ויתר להם הקב"ה על מעשה העגל".

(חלק יא - פקודי ב)

"ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל
את כל העבודה. וירא משה את כל המלאכה
והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך
אותם משה" (לט, מב-מג)

ויברך אותם משה - אמר להם: יהי רצון שתשרה שכינה
במעשה ידיכם:

יש לדקדק:

(א) מהו הקושי בהבנת כתוב זה - שבשבילו הוצרך רש"י לפרש נוסח הברכה?
לכאורה, כאשר קיימו בני ישראל את ציווי של הקב"ה, ובפרט כאשר "עשו אותה
כאשר צוה ה' כן עשו", ובעבור זה מתברכים, הרי מובן מאליהו מהו תוכנה וענינה של
הברכה - בנוסח של "ישר כח" (וכיוצא בזה)!

(ב) לשון הכתוב - "ויברך אותם משה" - משמעו שמשה דיבר ישראל בלשון ברכה,
ואילו רש"י מוציא הכתוב מפשוטו ומפרש שמשה נקט בנוסח של תפלה: "יהי רצון".

למרנן ורבנן, חבורתא קדישתא

ויש לומר בביאור הענין:

ברכת משה כאן באה בהמשך להמסופר לפני כן אודות גמר מלאכת המשכן
וכליו¹⁵: "ותכל כל עבודת משכן אהל מועד, ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את
משה, כן עשו".

ובהמשך לזה מספר הכתוב¹⁶: "ויביאו את המשכן אל משה", עם כל הפרטים שבמשכן (המפורטים בכתוב); ומסיים הענין: "ככל אשר צוה ה' את משה, כן עשו בני ישראל את כל העבודה"¹⁷; ובסיום וחיתם כל זה בא פסוק דידן - "וירא משה את כל המלאכה, והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו, ויברך אותם משה".

ומשמעות הכתוב היא, שברכת משה היתה לאותם "חכמי לב" שעסקו במלאכת הקודש, שכאשר סיימו את עבודתם בהצלחה - קיבלו ברכה מיוחדת מאת משה.

אך כאן מתעוררת קושיא פשוטה:

ה"חכמי לב" שגמרו את עשיית המשכן, היו יחידי סגולה הנבחרים מתוך כל ישראל; אמנם לפני כן (בתחילת פרשת ויקהל) מסופר אודות נדבת המשכן, שכלל ישראל, האנשים והנשים, הביאו למשכן מכל הנמצא בידם בנדיבות גדולה - עד כדי כך שהיה צורך להכריז "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש" ורק אז "ויכלא העם מהביא"¹⁸.

ומעתה, למה בירך משה רק את אותם "חכמי לב", יחידי סגולה הנבחרים מעם, שעסקו בעשיית המשכן וכליו - ולא בירך (לפני זה) את כלל ישראל: "כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה אשר צוה ה' לעשות ביד משה"¹⁹?

לכל קהלא קדישא הדין!

והנה כד דייקת יש מקום לפרש, שאכן ברכת משה מתייחסת היא (לא רק לה"חכמי לב", אלא גם) לכל כלל בני ישראל:

16. לט, לג ואילך.

17. לט, מב.

18. ויקהל לו, ו.

19. ל' הכתוב - ויקהל לה, כט.

בפסוק הקודם נאמר: "ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה", ולכאורה הכוונה בזה היא כפשוטה - לכלל "בני ישראל" (ולא רק ה"חכמי לב").

והביאור בזה - על פי הכתוב לפני זה, בהתחלת הענין - "ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה"; ורש"י מפרש שם:

"ויעשו בני ישראל - את המלאכה - ככל אשר צוה ה' וגו'".

ולפום ריהטא אינו מובן כלל²⁰: מה כוונת רש"י להוסיף? איזה חידוש יש בדבריו לגבי מה שמפורש בכתוב?

אלא²¹:

רש"י בא בזה לפרש השייכות של כלל "בני ישראל" להמשכן - דלכאורה, מי שעשה את המשכן בפועל הם רק ה"חכמי לב"! ועל זה הוא מדגיש, שבני ישראל כולם עשו "את המלאכה", והיינו מלאכת ההבאה של הנדבות למשכן²².

ומעתה שפיר אפשר לומר, שכאשר נאמר כאן "ויברך אותם משה" - הכוונה היא לכל המתעסקים במלאכה, הן ה"חכמי לב" שעסקו במלאכת עשיית המשכן, והן "כל איש ואשה" שעסקו במלאכת ההבאה של הנדבות למשכן.

אמנם עדיין קשה:

הרי בין הבאת הנדבות לבין גמר עשיית המשכן היה משך זמן של כמה חדשים²³; למה המתין משה עד עכשיו - רק לאחר שה"חכמי לב" סיימו את מלאכת עשיית המשכן - ולא בדרך את כלל ישראל מיד כשסיימו את "מלאכת ההבאה" שלהם בנדיבות רבה!?

20. וראה במפרשים - רא"ם. גור אריה. שפתי חכמים. ועוד.

21. ראה גם משכיל לדוד ובאר בשדה.

22. עיין בלשון רש"י בפ' ויקהל לו, ז.

23. ראה פרש"י תשא לא, יח. לג, יא. ר"פ ויקהל.

ה"ישר כח" נאמר בזמן

ומסתבר לפרש, שאכן משה בירך את בני ישראל מיד כשהביאו את נדבותיהם למשכן (ולא חיכה זמן כה ארוך כדי לומר להם "ישר כח"); אלא שאין הכתוב מפרש זאת, כי הדבר פשוט מעצמו²⁴.

ומעתה יקשה: למה כאן, בגמר מלאכת המשכן, הכתוב כן רואה צורך להודיע בפירוש אשר "ויברך אותם משה"?

על זה מפרש רש"י, שהחידוש בכתוב כאן הוא (לא בעצם הברכה, שבזה אין חידוש, אלא) שהיתה ברכה מיוחדת מצד משה השייכת לגמר עשיית המשכן, ובאופן של "מדה כנגד מדה":

בני ישראל עשו את המשכן במטרה שיקויים "ושכנתי בתוכם"²⁵ - ולכן אמר להם משה "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם".

ומעתה גם מדויקת פתיחת דברי רש"י - "אמר להם", כי הטעם שברכה זו מוזכרת בכתוב הוא משום שלא היתה זו סתם ברכת "ישר כח", אלא "אמר (דבר הנוגע) להם" - דבר המותאם לפעולתם הם ולמבוקש שלהם: השראת השכינה בעשייתם²⁶.

(חלק יא - פקודי א)

24. או שאפשר לפרש, לאידך גיסא, שמשה לא הוצרך לומר "ישר כח", כי מובן מאליו שגרמו לו נחת רוח כו'.

25. תרומה כה, ח.

26. בדברי רש"י ישנם עוד דיוקים הצריכים ביאור - ובפרט בהשוואת דבריו כאן עם דבריו בפ' שמיני (ט, כג) - וחלק מהם נזכרו במפרשי רש"י (הכא והתם). ונתבאר בארוכה ב'עומק הפשט' לפרשת שמיני (חלק יא).

לזכות החתן והכלה שיחיו

הרה"ת אהרן

וב"ג בתיה רחל

פורסט

*

ולעילוי נשמת אם החתן

מרת יהודית

ב"ר אהרן ז"ל

*

הוקדש על ידי הורי הכלה

הרה"ח ר' אלישיב הכהן וזוגתו אורה שיחיו קפלון